

ДРУГО ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ АНЂЕЛКОВИЋ против СРБИЈЕ

(Представка број 1401/08)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

9. април 2013. године

Ова пресуда ће постати правоснажна у околностима утврђеним чланом 44. став 2. Конвенције. Она може бити предмет редаторских промена..

У предмету Анђелковић против Србије,

Европски суд за људска права (Друго одељење), на заседању Већа у саставу:

Guido Raimondi, *председник*,

Peer Lorenzen,

Dragoljub Popović,

András Sajó,

Nebojša Vučinić,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Helen Keller, *судије*,

и Stanley Naismith, *секретар Одељења*,

после већања на затвореној седници одржаној 19. марта 2013. године,

изриче следећу пресуду, која је усвојена на тај дан:

ПОСТУПАК

1. Предмет је формиран на основу представке (број 1401/08) против Републике Србије коју је Суду поднео према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција“), српски држављанин, г. Миломир Анђелковић (у даљем тексту: „Подносилац представке“), 22. новембра 2007. године.

2. Подносиоца представке је заступао г. М. Милосављевић, адвокат из Бора. Владу Србије (у даљем тексту: „Влада“) заступао је њен заступник г. С. Царић.

3. Подносилац представке се жалио да је правоснажна пресуда донета у његовом предмету, којом је делимично преиначена једна пресуда у његову корист, била произвољна.

4. Представка је 26. септембра 2011. године достављена Влади. Такође је одлучено да се допуштеност и основаност представке разматрају истовремено (члан 29. став 1.)

ЧИЊЕНИЦЕ

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

5. Подносилац представке је рођен 1958. године и живи у Бору.

6. Подносилац представке је 26. октобра 2004. године поднео парничну тужбу против послодавца, предузећа З, тражећи исплату регреса за коришћење одмора за 2002. годину и 2003. годину, разлике између плате коју је примио и минималне плате која се исплаћује према колективним уговорима на снази у предузећу за период од октобра 2001. године до маја 2004. године, као и законске камате и судских трошкова.

7. После враћања предмета на нижу инстанцу 2005. године, Општински суд у Бору је 15. марта 2006. године пресудио у корист подносиоца представке. У вези са неисплаћеним регресом за годишњи одмор, суд је приметио да предузеће З није исплатило регрес за годишњи одмор за 2002. годину и 2003. годину ниједном запосленом, пошто је његово наводно матично предузеће имало финансијске проблеме. Суд је, међутим, нашао да су ове чињенице небитне за исход тужбе подносиоца представке, пошто је према Закону о раду и колективним уговорима

на снази у предузећу он имао право на исплату регреса без обзира на ниво зараде његовог послодавца.

8. Окружни суд у Зајечару је 3. септембра 2007. године преиначио део пресуде Општинског суда која се односила на исплату регреса за годишњи одмор и судских трошкова, истовремено потврдивши њен остали део. Окружни суд је засновао своје одбијање на мишљењу да, без обзира на важећи закон о запошљавању, предузеће З није исплатило преостале регресе за годишње одморе ниједном запосленом и да би, према томе, „усвајање захтева подносиоца представке значило да би подносилац представке био повољније третиран него његове колеге, које такође нису од послодавца примиле исплату преосталог регреса”. Подносиоцу представке није било доступно даље правно средство против ове пресуде.

9. Изгледа да је између 2004. године и 2009 . године један број колега подносиоца представке поднео Општинском суду исте или сличне тужбе као и подносилац представке.

10. Општински суд је 28. априла и 2. јуна 2009. године одбио тужбе колега подносиоца представке из истог разлога као и Окружни суд у случају подносиоца представке. Међутим, Апелациони суд у Београду, који је после реформе правосуђа постао надлежни жалбени суд, преиначио је пресуде 29. априла 2010. године, односно 30. јуна 2010. године. Тиме је Апелациони суд утврдио да су жалиоци имали право на исплату преосталог регреса за годишњи одмор према важећем домаћем праву (види ставове 10-13 у даљем тексту), наставши да су разлози за пресуду које је дао Општински суд ирелевантни за њихове случајеве и да је он погрешно применио материјално право приликом доношења пресуда.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО И ПРАКСА

А. Закон о раду (објављен у „Службеном гласнику Републике Србије“ – „Сл. гласник РС“, бр. 70/01 и 73/01)

11. Члан 90. став 3. прописује да колективни уговори, прописи о раду или уговори о запошљавању могу предвидети исплату или доприносе запосленима преко и изван права утврђених законом.

Б. Општи колективни уговор из 2001. године (објављен у „Сл. гласнику РС“, бр. 22/97, 21/98, 53/99, 12/00 и 31/01 – „Споразум из 2001. Године“)

12. Према клаузули 30а(1.2), запослени има право и на додатну исплату, укључујући регрес за годишњи одмор, који је једнак износу месечне просечне зараде у односном индустријском сектору. Регрес за годишњи одмор исплаћује се у пуном износу оним запосленим који имају право на годишњи одмор од 18 радних дана, а смањује се сразмерно ако запослени има право на краћи годишњи одмор.

В. Посебан (грански) колективни уговор металаца Србије (објављен у „Сл. гласнику РС“, бр. 50/95, 9/96, 44/97, 9/00 и 49/01)

13. Текст клаузуле 4(2) овог Споразума одговара клаузули 30 Споразума из 2001 . године.

Г. Појединачни колективни уговор између Организације синдиката и директора привредног друштва З., број 01-83/98 од 22. октобра 1998. године)

14. Текст клаузуле 116(1) овог Споразума одговара клаузули 30 Споразума из 2001 . године. Осим тога, клаузула 116(4) прописује да ако послодавац није финансијски у могућности да исплати регрес за годишњи одмор паушално, послодавац га може исплатити у неколико рата.

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 6. КОНВЕНЦИЈЕ

15. Подносилац представке се жалио да је суд највише инстанце одбио његов захтев за преостало плаћање на име регреса за годишњи одмор из разлога који нису правно исправни, чиме је повређен члан 6. Конвенције, који у релевантном делу гласи како следи:

„Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама ...има право на правичну ... пред ... судом....“

A. Допуштеност

16. Влада је тврдила да подносилац представке није поступао у вези са својом представком са разумном брзином (позивајући се на предмет *Кетевуако против Холандије* (одлука), број 65938/09, 1. јун 2010. године). Док је изгледа Суд сматрао да је представка поднета 22. новембра 2007. године, Влада је, међутим, приметила да подносилац представке није поштовао упутство Суда да поднесе образац представке до 28. октобра 2011. године, оправдавајући своје кашњење закаснелом доставом дописа Суда од 4. октобра 2011. године у коме се налазило то упутство. Влада је тврдила да значајно кашњење од више од две године од првобитног дописа (22. новембар 2007. године) до подношења попуњеног образаца представке (до 28. октобра 2011. године, најраније) значи да првобитни допис не би требало сматрати подношењем представке и да би једини релевантан датум требало да буде датум када је поднета комплетна представка. Како је у овом предмету правоснажна одлука пресуда од 3. септембра 2007. године, Влада је закључила да је представка поднета ван рока од шест месеци прописаног чланом 35. став 1. Конвенције.

17. Запажања подносиоца представке, после достављања његовог предмета Влади, поднета су по истеку рока који је Суд одредио. Председник Већа је због тога одлучио, сходно Правилу 38. став 1. Пословника Суда, да њих не би требало укључити у спис предмета за разматрање од стране Суда (види такође став 20. Практичног упутства о писаним поднесцима).

18. У складу са утврђеном праксом органа Конвенције, Суд обично сматра датум најаве представке датумом прве комуникације, чиме се показује намера подношења представке и даје одређена назнака природе представке. Та прва комуникација ће прекинути протицање шестомесечног периода (види *Arslan*

против Турске (одлука), број 36747/02, 21. новембар 2002. године, ЕЦХР 2002-Х (изводи), и *Růžičková против Републике Чешке* (одлука), број 15630/05, 16. септембар 2008. године).

19. Ако се вратимо на предметни случај, Суд примећује да Влада погрешно тумачи чињенице. Ова представка је најављена 22. новембра 2007. године на прописно попуњеном обрасцу представке, који садржи потпун приказ предмета подносиоца представке. У вези са примедбом Владе, Суд примећује да је, дописом од 4. октобра 2011. године, Секретаријат Владу обавестио о овој представци. Дописом од истог датума, Секретаријат је обавестио и подносиоца представке да се од њега, према Правилу 36 ст. 2 и 4. Пословника Суда, тражи да у тој фази поступка, именује адвоката и да, стим у вези, попуни и врати Суду приложени образац овлашћења до 28. октобра 2011. године. Подносилац представке је то учинио 11. новембра 2011. године, тврдећи да је достављање дописа Секретаријата од 4. октобра 2011. године каснило. Осим тога, он је доставио други примерак обрасца представке са текстом „већ уручено Суду 22. новембра 2007. године“ наведеним у сваком релевантном пољу обрасца. Суд наглашава да даље достављање додатних докумената од стране подносиоца представке, укључујући и други примерак обрасца представке, није променило првобитни датум њеног подношења. Пошто је правоснажна одлука у конкретном предмету донета 3. септембра 2007. године, а представка је Суду поднета 22. новембра 2007. године, ова примедба Владе мора се одбацити.

20. Суд примећује, штавише, да представка није очигледно неоснована у оквиру значења члана 35. став 3 (а) Конвенције. Исто тако, она није недопуштена ни по једном другом основу. Она се према томе, мора прогласити допуштеном.

Б. Основаност

21. Влада је тврдила, на основу аргумента усмерених у два правца, да чињенице овог случаја јасно показују да нема повреде члана 6. став 1. Конвенције.

22. Прво, она је изнела да је пракса Окружног суда у Зајечару о предметном питању била доследна, иако је, мора се признати одступала од праксе Апелационог суда у Београду. И поред тога, контрадикторне пресуде ова два домаћа суда о истој правној страни не би могле да се у конкретном предмету карактеришу као „темељне и дуготрајне разлике“ (позивајући се на предмет *Tudor Tudor против Румуније*, број 21911/03, 24. март 2009 . године).

23. Друго, Влада је тврдила да је статус подносиоца представке „скоро аналоган“ статусу подносиоца представке у предмету *Karuna против Украјине* (одлука), број 43788/05, 2. април 2007. године. С обзиром на став Суда у предмету *Karuna* да његова функција није да се бави чињеничним или правним грешкама које је наводно направио домаћи суд, Влада је позвала Суд да на исти начин одбаци ову представку као очигледно неосновану.

24. Суд на почетку подсећа да његов задатак није да преузима улогу домаћих судова. Првенствено је на домаћим властима, посебно судовима, да реше проблеме тумачења домаћег законодавства (види, међу многим ауторитетима, *Brualla Gómez de la Torre против Шпаније*, 19. децембар 1997. године, став 31., *Извештаји о пресудама и одлукама 1997-VIII*). У том случају, Суд неће постављати питање тумачења домаћег права од стране домаћих судова, осим у случају очигледне произвољности (види, *mutatis mutandis, Adamsons против Летоније*, број 3669/03, став 118., 24. јун 2008. године), другим речима, када уочи да је примена права од стране домаћих судова у одређеном случају била

очигледно погрешна или таква да су изведени произвољни закључци и/или ускраћивања правде (види, *mutatis mutandis*, *Farbers u Harlanova protiv Литваније* (одлука), број 57313/00, 6. септембар 2001. године, и, мада у контексту члана 1. Протокола број 1, *Beveler protiv Италије* [BB], број 33202/96, став 108., ЕЦХР 2000-I).

25. Ако се вратимо на конкретан случај, Суд налази да је члан 6. став 1. примењив, с обзиром да су домаћи судови били позвани да одлуче у спору у вези са правом на преосталу исплату регреса за годишњи одмор, што се може сматрати грађанским правом на које би подносилац представке могао да полаже право, на аргументованим основама, према српском праву.

26. Даље, чак и ако би се прихватила тврдња Владе да је одбијање захтева у складу са доследном праксом Окружног суда у таквим стварима, Суд сматра да то није од значаја за случај, пошто предмет разматрања Суда у конкретном случају није могућа правна несигурност која произлази из другачијег тумачења домаћег права од стране домаћих судова; пре је основно питање у конкретном случају, које га разликује, између осталог, од многих других случајева пред овим Судом, укључујући и случај *Karuna*, елемент произвољности уочен у пресуди по жалби на коју се притужује.

27. Посебно, Суд примећује да српско радно право које регулише исплату регреса за годишњи одмор није нејасно и двосмислено, већ јасно прописује случајеве у којима запослени имају право на такве додатне исплате (види ставове 11-14.). Првостепени суд је утврдио одређене чињенице и нашао да је подносилац представке имао право на исплату регреса за годишњи одмор који је тражио. Окружни суд је преиначио пресуду по жалби и одбио захтев подносиоца представке, а да се чак није ни позвао на чињенице и радно законодавство, како их је презентовао првостепени суд. Он се у спорној пресуди није позвао ни на то какав је закон, како га је требало применити на случај подносиоца представке и да ли су услови предвиђени у важећем појединачном и општем колективном уговору били испуњени у случају подносиоца представке. Окружни суд је, занемаривши радно право које се примењује, одбио захтев подносиоца представке, једино по основу тога да би „усвајање захтева подносиоца представке значило да би подносилац представке био третиран повољније него његове колеге, које такође нису добиле исплату преосталог регреса за годишњи одмор.” (види став 8. у горњем тексту). Ово образложење није имало законски основ (види, *mutatis mutandis*, *De Moor против Белгије*, 23. јун 1994. године, став 55., серија А број 292-А), и темељило се на нечему што представља апстрактну тврдњу сасвим изван сваке разумне судске процене. Штавише, веза између утврђених чињеница, права које је примењено и исхода поступка, у потпуности не постоји у спорној пресуди. Суд, према томе, налази да се таква произвољна одлука Окружног суда своди на ускраћивање правде у случају подносиоца представке (види, мада у контексту оцене доказа, *Khamidov против Русије*, број 72118/01, став 175., 15. новембар 2007. године, и као супротан предмет *Camilleri против Малте* (одлука), број 51760/99, 16. март 2000. године).

28. Најзад, Суд примећује да у датом тренутку подносилац представке није на располагању имао ниједно правно средство против ове пресуде по жалби.

29. У овим околностима, Суд сматра да Окружни суд није правично пресудио у случају подносиоца представке и налази да је према томе дошло до повреде члана 6. став 1. Конвенције.

II. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

30. Члан 41. Конвенције прописује:

„Када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној странци.“

31. Подносилац представке је тражио 23.539 динара (RSD; приближно 210 евра (ЕУР)) за претрпљену нематеријалну и материјалну штету, и РСД 14.541 (приближно ЕУР 130) за трошкове настале у вези са поступком пред Судом.

32. Влада је изнела да су ови захтеви неблаговремени.

33. Суд примећује да су захтеви подносиоца представке за правично задовољење изнети на обрасцу представке, а да их је он поново поднео тек 14. маја 2012. године, скоро два месеца по истеку рока одређеног да то уради. Овај рок је одређен пошто је Суд доставио иницијална запажања Владе. Подносилац представке према томе није поштовао Правило 60 ст. 2 и 3. Пословника Суда и став 5. Практичног упутства о захтевима за правично задовољење, које у релевантном делу, прописује да ће Суд „такође одбацити захтеве изнете у обрасцу представке, али не поново истакнуте у одговарајућој фази поступка и захтеве поднете изван рока“. Захтеви подносиоца представке за правично задовољење морају се према томе одбацити.

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД ЈЕДНОГЛАСНО

1. *Проглашава* представку допуштеном;
2. *Утврђује* да је дошло до повреде члана 6. став 1. Конвенције;
3. *Одбацује* захтеве подносиоца представке за правичним задовољењем.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми на дан 2. априла 2013. године, у складу са правилом 77 ст. 2 и 3 Пословника Суда

Stanley Naismith
Секретар

Guido Raimondi
Председник